

תורת חיים

מטרת היחידה

החניך יבין כי קיום התורה והמצוות הוא ענין המתרחב ומשפיע על כל שדרות החיים (הפרטיים והכלליים) ולא מצטמצם לזמן מסוים בחייו של האדם / האומה.

מבנה היחידה

1. עם / בלי כיפה
2. $\frac{3}{4}$ חילוני, $\frac{1}{4}$ דתי
3. הכיפה מחייבת
4. ולמקורות
5. סיכום

מהלך היחידה

1. עם / בלי כיפה

המעביר יציג שחקן במשחק כדורסל. הזמן: 5 דקות לפני סיום המשחק. המתח גואה בעקבות התיקו הקיים. השחקן מביט ורואה שהשופט עסוק קצת בדברים אחרים. יש לו הזדמנות לבצע עבירה ואז קבוצתו תנצח. (כמובן שחייביים שזה יהיה מותח וכו').

נשאל:

- האם הייתם עוברים על העבירה?
- ואם יש לכם כיפה על הראש?
- האם זה משנה אם אתה דתי או לא?

לאחר מכן יקרא המעביר את השיר "ילד עם כיפה" ויאסוף תגובות (לא לפתח דיון).

2. $\frac{3}{4}$ חילוני, $\frac{1}{4}$ דתי

המעביר יחלק לכל חניך רשימה של עיסוקים יומיומיים שאותם הם צריכים לדרג, מה תופס הכי הרבה מקום ומה תופס הכי מעט מקום בסדר יומם. לאחר החלפת דעות כללית בין החניכים יבקש המדריך לחלק בין המעשים שהחניכים מקיימים משום שהם 'דתיים' ובין המעשים האחרים. עכשיו ישאל המעביר: כמה זמן תופסים המעשים 'הדתיים'? יוצא בעצם שסדר יומינו מחולק לזמן 'דתי' וזמן כללי, כמו כל אדם.

נדון:

- האם קיום התורה והמצוות מסתכם רק בזמן מסויים ביום?
- האם ההבדל בין האדם ה'דתי' לבין האדם ה'חילוני' מסתכם רק בזמן מסויים ביום של קיום מצוות?

3. הכיפה מחייבת

עכשיו יחזור המעביר לשיר ילד עם כיפה. הוא יספר לחניכים ששמע פעם ממישהו אפשרות שלישית שאיננה כתובה בשיר והיא שברגעים שבהם הילד בשיר עושה דברים שקשורים לקיום תורה ומצוות הוא שם כיפה וברגעים שבהם הוא מתנהג אחרת הוא מוריד את הכיפה. החניכים יחוו דעתם. ואז ישאל המעביר: האם ייתכן שאדם דתי שומר ותורה מצוות יתנהג כמתואר בשיר. האם יש לנו אפשרות לנתק בין ההתנהגות שלנו ברחוב ובבית הספר לבין העובדה שאנו אנשים מאמינים.

נקודה למחשבה: אחד מהוגי התנועה הרפורמית טבע את הביטוי "הייה דתי בביתך ואדם בצאתך".

צריך להגיע עם החניכים להבנה שלא ייתכן שאדם ינתק בין שמירת המצוות לבין ההתנהגות החברתית / המוסרית שלו. האדם המאמין חי את כל חייו תחת השפעת התורה והמצוות. הוא אינו חי כך משום שהחברה מצפה ממנו לחיות כך אלא משום שהוא מבין שאין אפשרות לבצע ניתוק כזה.

4. ולמקורות

נלמד את דף המקורות (נספח).

כך למשל אפשר לראות את דברי ר' עקיבא על כל שהאדם חייב ללמד את בנו לשוט על פני המים - לשחות. מדוע מחייב ר' עקיבא את האדם ללמד את בנו לשחות? מדוע אין זה רשות. כי התורה מצווה "ובחרת בחיים" ומתוקף ציווי זה אנו מבינים שיש לתורה עסק בכל שטחי החיים ולא רק בעניינים שבבית הכנסת. המקורות הללו מדברים על כך שהתורה היא חלק מאיתנו ולא דבר חיצוני לנו.

5. סיכום

בכל רגע ורגע בחייו צריך האדם לשאול את עצמו מה מצפה ממני הקב"ה לעשות כרגע. זוהי בעצם משמעות הפסוק "שיויתי ה' לנגדי תמיד". אין כוונת הפסוק שהאדם יעמוד כל היום מול כותל וידמה את הקב"ה אלא שהוא יחשוב מה הוא צריך לעשות כרגע בעולם. זכינו והתורה על כל מצוותיה מצויה

בידינו ויש לנו את האפשרות לפנות לתורה (או לאנשי התורה - "עשה לך רב") בכדי לקבל את ההדרכה מה לעשות.

נספחים

שינה	קניות
צפייה בטלוויזיה	תפילה
עזרה לחברים / משפחה	שיעורי בית
פעילות התנדבותית	יציאה לסרט
סניף	לימודים כלליים
אוכל	לימודים תורניים
שינה	קניות
צפייה בטלוויזיה	תפילה
עזרה לחברים / משפחה	שיעורי בית
פעילות התנדבותית	יציאה לסרט
סניף	לימודים כלליים
אוכל	לימודים תורניים

ילד עם כיפה

אז הורדתי את הכיפה
והנחתי בפינה
התחלתי לענות בחוצפה לשכנה
באוטובוס בכלל לא קמתי לזקנה
ובשמירה הרבצתי כזאת שינה
אז דתי אחד, שראה אותי אמר
(בלי חיוך)
"זה הכל שאלה של חינוך
רואים שזה חילוני מלידה
בלי ערכים אפילו טיפ טיפה
כך לא מתנהג אדם עם כיפה".

כשהייתי ילד קטן עם כיפה
פניתי לשכנה אחת בחוצפה
מיד היא אמרה: "בושה וחרפה
כך מתנהג ילד עם כיפה?!"
כשהייתי נער ולא קמתי לזקנה
(אולי שקעתי בשינה)
היא מיד נעצה בכתפי את כפה
"לא מתבייש, בחור עם כיפה".
כשהייתי בצבא ושברתי שמירה
הקצין קצת ריחם אך העיר הערה
"דווקא ממך איש לא ציפה
סוף סוף בכל זאת בחור עם כיפה".

תורת חיים

אחת התופעות המעציבות בחייו הרוחניים של עם ישראל, שנגרמה עקב גלותו מעל אדמתו, היא טשטוש דמות התורה בקרב המוני העם. מאז פיזורנו בין הגויים הלכה וירדה, כביכול, התורה מגדולתה ואת מקומה התחילה לרשת ה"דת", שהנה נטע זר בישראל. ולאט לאט הגענו למצב שבו, כאילו, מזדהים המושגים של "תורה" ו"דת", שבעצם רחוקים הם זה מזה כרחוק מזרח ממערב. כי בעוד המושג "דת" אינו אלא ביטוי של פולחן היחיד או הציבור לאלוהיו, - הנובע מתוך הצורך הנפשי של סיפוק הרגש הדתי, התופס אמנם מקום חשוב בנפש האדם ובאופן מיוחד בנפש האדם מישראל, אבל רחוק הנהו מלהקיף את כל מערכת חייו הנפשיים - הרי המושג "תורה" אומר לנו דברים אחרים לגמרי. התורה היא הביטוי של דרך ה', שהיא אורח חיים מלא המשתרע על כל שטחי החיים האישיים, הציבוריים, המדיניים והממלכתיים. אין תנועה גשמית או רוחנית שאין לה מקום ביצירה אלוהית זו, שאנו מכנים אותה בשם תורה. ההליכה בדרכי ד' היא יסוד התורה כולה. וכשם שדרכיו יתברך מקיפות את הכל, כך דרישתו מעמו שיידענו בכל דרכיו. "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך". וסגולה זו ללכת בדרכי ד' נקבעה באופיה של האומה מימי קד, מימות אברהם אבינו, כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ללכת בדרך ד". ומושג תורה, בתורת שכזה, כולל כמובן, גם את התוכן המצומצם המוגדר במושג דת. אך יהיה זה פשע לזהות את שני המושגים האלה. ולא כאן המקום להיכנס למחקר היסטורי על הגורמים הישירים של תהליך זה. ברצוננו רק לקבוע את העובדה, כי מעת גלינו מארצנו הלכה התורה והצטמק, כביכול, עד שנהפכה ל"דת", דהיינו מן מס חובה של חובות שבין אדם למקום. ועל כן עם תקומת מדינת ישראל וראשית צמיחתה של מלכות ישראל שומה עלינו להחזיר עטרה ליושנה. לחזור שוב לחיי תורה. חיים של תורה במקום חיים של דת, ודביקות בדרכיו במקום דתיות. ובדברנו על השפעת התורה בצבא ישראל מרגישים אנו צורך להדגיש שוב ושוב, כי התורה היא דגלנו, ושאיפתנו בצבא ישראל להטביע את חותם התורה ולא אצ חותם הד, שאיננה אלא תחליף גלותי מצומק

המעלות ממעמקים / הרב עמיטל

מצות שהאב חייב לעשות לבנו למוהלו לפדותו ללמדו תורה וללמדו אומנות להשיאו
אשה רבי עקיבה אומר אף ללמדו לשוט על פני המים למוהלו ביום השמיני ימול בשר ערלתו לפדותו דכתיב וכל בכור אדם בבניך תפדה ללמדו תורה ולמדתם אותם את בניכם ללמדו אומנות תני רבי ישמעאל ובחרת בחיים זו אומנות להשיאו אשה והודעתם לבניך ולבני בניך אימתי אתה זוכה לבניך ולבני בניך בשעה שאת משיא את בניך קטנים ר'
עקיבה אומר אף לשוט על פני המים דכתי' למען תחיה אתה וזרעך.

(ירושלמי קידושין פרק א דף סא עמוד א /ה"ז)

העבודה בקרקע היא עצמה מצווה משום יישוב ארץ ישראל ולהוציא פירותיה הקדושים. ועל זה צייתה תורה: 'ואספת דגנך', וכן מה שמובא במגילת רות שבועז היה זורה גורן השעורים בלילה, גם זה היה משום מצות יישוב ארץ ישראל. **ואם תאמר "איך מבטלים לימוד תורה בשביל יישוב הארץ?"**, טענה זו היא כאילו תאמר לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה, כך אין האדם יכול לומר: לא אאסוף דגני מפני עסק התורה. ואפשר שיישוב הארץ כוללת אף שאר אומניות שיש בהם יישוב העולם, והכל בכלל מצוה.

(החת"ם סופר, סוכה לו:)